

Ronde Tafel Stadslandbouw 5 juli 2018: *Boeren in Kantoren: Is stadslandbouw de toekomst voor onze voedselvoorziening?*

Op donderdag 5 juli organiseerde JBR een Ronde Tafel over Stadslandbouw in Nederland: *Boeren in Kantoren*. Er was veel interesse in het onderwerp, wat zorgde voor een overvolle tafel. In totaal werden drie presentaties gegeven: een ondernemer, een wetenschapper en twee bankiers. Allen met hun eigen visie op stadslandbouw. De ondernemer Steven Keulemans vertelde gepassioneerd over zijn persoonlijke visie op de circulaire economie en hoe dit heeft geleid tot het opzetten van zijn bedrijf waarbij oesterzwammen worden gekweekt op koffiedik, met als doel samen werken aan een gezonde stad zonder afval. Gevolgd door de wetenschapper Jan Willem van der Schans, die ons enthousiast meenam in de wereld van gebouwgebonden stadslandbouw. Waar stadslandbouw een paar jaar geleden niet belangrijk leek, is het tegen alle verwachtingen in inmiddels een ontzettend serieus onderwerp. In zijn verhaal werden verschillende succesvolle en minder succesvolle voorbeelden aangehaald. De bankiers van de Rabobank belichtten nauwgezet het verdienmodel van stadslandbouw, waarbij duidelijk werd dat het moeilijk is om te concurreren met bestaande landbouw in Nederland.

Tijdens de presentaties was sprake van veel interactie, vragen en discussies tussen de sprekers en de deelnemers. Dit zorgde voor een levendige Ronde Tafel. De belangrijkste bevindingen zijn dat er volop mogelijkheden zijn om verticale landbouw in Nederland te ontwikkelen. Er zijn echter ook belemmeringen aan verticale landbouw in Nederland, deze liggen voornamelijk op het gebied van de lage kostprijs van gewassen die op de huidige 'traditionele' manier in Nederland geproduceerd worden.

Onderzoek laat zien dat Nederlanders over het algemeen huiverig zijn voor het idee van het consumeren van in pandig gekweekte gewassen. Men kiest liever voor voeding dat op 'traditionele' wijze is geteeld. Zelfs indien de gewassen uit de verticale landbouw voedzamer zijn. Het is echter belangrijk om te realiseren dat jongeren van nu de toekomst zijn. En jongeren vertrouwen techniek, omdat ze hiermee opgroeien. Het zou dus zo kunnen zijn dat er over een aantal jaren een kentering zal ontstaan over deze opvatting. Zij bepalen mede het toekomstig succes van verticale landbouw. Bovendien is er een trend van *local for local*, waarbij de consument het liefst gewassen wil consumeren die in de omgeving zijn gekweekt. Dit zorgt voor belangrijke kansen voor verticale landbouw. Hierbij is het belangrijk dat ondernemers zich onderscheiden van 'traditionele' landbouw: gewassen zullen andere vormen, kleuren of smaken moeten hebben. Indien dit niet gedaan wordt, worden dezelfde gewassen geproduceerd tegen een duurdere kostprijs. Gewassen die het vooral goed doen in verticale

landbouw zijn gewassen die gebruikt worden voor de farmaceutische markt, zoals vingerhoedskruid en cannabis.

Het inspannend kweken van gewassen zal het meeste succesvol zijn op plekken waar het klimaat parten speelt voor 'traditionele' landbouw. Dit is het geval in bijvoorbeeld het Midden-Oosten, Afrika of juist de polen, waar het respectievelijk te warm en te koud is. Nederland zal zich vooral moeten gaan richten op het verder ontwikkelen van kennis en technologieën, waardoor het de kennis-hub en een proeftuin voor verticale landbouw wordt. Het doel van stadslandbouw zal niet zijn om het dreigende voedseltekort op te lossen. Om antwoord op te vragen te geven: *Is stadslandbouw de toekomst voor onze voedselvoorziening?* Nee, maar het kan hier zeker wel een bijdrage aan leveren. Verschillende vormen van landbouw moeten complementair aan elkaar zijn en op die manier de wereld van voedsel voorzien.

De Ronde Tafel werd afgesloten met een heerlijk diner, waarbij – hoe kan het ook anders – lokale producten verwerkt werden in het menu. Hierbij werd er nog lang nagepraat over (stads)landbouw. Aan het einde van de dag wordt er teruggekeken op een succesvolle Ronde Tafel.